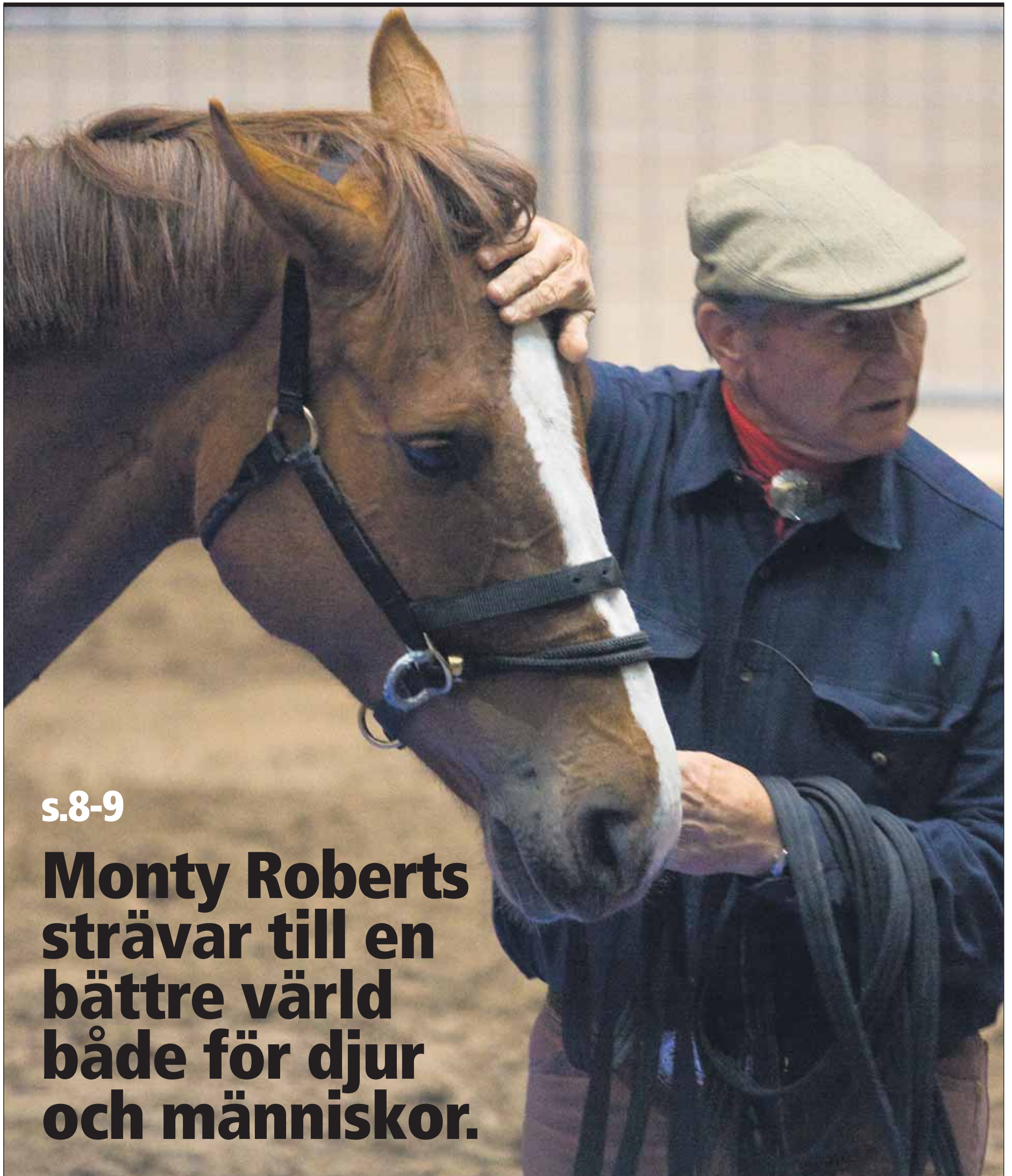

Samhälle och
Socialt Utbud

SOS *Aktuellt*

Tidningen som för den finlandssvenska handikappades talan och granskar det sociala utbudet | ISSN 1795-410X | Prenumerera för 12€ | 2/2008 | April

s.8-9

**Monty Roberts
strävar till en
bättre värld
både för djur
och människor.**

SOSAktuellt

Adress:
Apollogatan 15 A 7,
00100 Helsingfors

Telefon:
044-5554388

Ansvarig utgivare:
Finlands Svenska
handikappförbund
09-496446

Ansvarig redaktör:
Nils Torvalds
Ordförande för
Finlands Svenska
Handikappförbund

Redaktionschef:
Daniela Andersson
044-5554388
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Medarbetare
Johanna Wikgren-Roelofs
Mikko Ollikainen
Martina Harrikari

Layout
Erkki Tuomi

Tryckeri
Hufvudstadsbladet Ab
ISSN 1795-410X

Artiklar, feedback,
insändare
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Övrig e-post, vill du ha
tidigare utgivna num-
mer?
ulf.gustafsson@kolumbus.fi

[www.handikapp.fi/
sos_aktuellt](http://www.handikapp.fi/sos_aktuellt)

Innehåll

- s.3** **Ledaren: Kårkulla, ta upp dialogen med brukarna**
Mikael Lindholm
- s.4-5** **Boendeproblematiken för funktionshindrade fortsätter**
Daniela Andersson
- Juridiska ombudets första officiella utlåtande**
Ulrika Krook
- s.6-7** **Skrivtolken i fokus**
Daniela Andersson
- Det innovativa Finland behöver mångfald**
Johan Ekman
- s.8-9** **Monty Roberts hjälper både djur och människor**
Daniela Andersson
- s.10-11** **Funktionsinriktad musikterapi, en utvecklingsprocess bortom orden.**
Cajsa Björkman
- s.12-13** **Jokeladramat öppnade upp för samtal**
Cajsa Björkman
Nylands CP-förening firade 50 år
Daniela Andersson
- s.14-15** **FDUV hittade tillfälliga nya utrymmen**
Daniela Andersson
Projektet Arbete genom samarbete ger jobb
- s.16** **Händelsekalendern**

Vill du annonsera i SOS Aktuellt?

Helsidesannons:
400 euro
Halvsida: 200 euro
1/4 sida: 100 euro
Kontakta:
044-555 4388
(Andersson)
eller 0500-418 272
(Gustafsson).

Donationer mottages med tacksamhet.
Finlands Svenska
Handikappförbund,
Aktia
405540-232494.

Utgivning och prenumerationer

SOS Aktuellt utkommer 6 gånger år 2008.

Nr 1. Deadline 5 februari.
Utkommer vecka 7.
Nr 2. Deadline 2 april.
Utkommer vecka 15.
Nr 3. Deadline 2 juni.
Utkommer vecka 24.
Nr 4. Deadline 12 augusti.
Utkommer vecka 34.
Nr 5. Deadline 30 september.
Utkommer vecka 41.
Nr 6. Deadline 25 november.
Utkommer vecka 49.

Fortlöpande årsprenumeration för papperstidningen: 12 euro. Tidsbestämd årsprenumeration: 14 euro. Lösnummer: 3,50 styck. Vid lösnummersbeställning fakturerar vi 1,50 euro i hanteringsavgift. Utrikesporto: 5 eur (Europa), 10 eur (Övriga världen). Tillgängligt format för synskadade (rtf-format, tidningen kommer i e-posten) kostar endast 7 euro/år.

1. Beställ via internet.

a) Skicka e-post till sospren@fduv.fi med ditt namn, din adress och ditt telefonnummer.

b) Fyll i prenumerationsblanketten på www.handikapp.fi/sos_aktuellt (HUOM! UUSI OSOITE) eller www.fduv.fi/sos-aktuellt

2. Eller ring 044-555 4388, eller Handikappförbundet 0500-418 272

Ledare

Kårkulla, ta upp dialogen med brukarna!

Kriser kommer alltid överraskande sägs det. Till bilden hör att den krisdrabbade, om det så är en enskild individ eller en organisation, i allmänhet inte har förmåga att tyda de varningssignaler som föregått situationen. Om den förmågan funnits, hade man helt enkelt inte befunnit sig i en kris.

Jag är inte helt övertygad om att ledningen för Kårkulla tycker att man befinner sig i något som ens uppvisar likheter med en kris. Däremot är det tydligt att många av dem som är beroende av Kårkullas service upplever att man inte får den service man behöver och är berättigad till. Vad är det då egentligen som har hänt inom Kårkulla samkommun? Samkommunen har länge betraktats som en föregångare inom omsorgen i Finland, som ett ställe där man gick i bräsch för ny utveckling och kvalitativt högt stående tjänster. Men bilden har förändrats. I många inlägg om Kårkulla har man efterlyst en dialog mellan dem som behöver service och dem som producerar service. En av de dynamiska faktorerna

bakom Kårkullas ställning som en framgångsrik serviceproducent har varit den dialog man under flere decennier framgångsrikt förde med den omgivande verksamhetsmiljön.

I dag kan man inte befria sig från känslan, att man mer eller mindre för en dialog under omständigheternas tvång. Men en sådan dialog blir sällan framgångsrik. Tvärtom, en framgångsrik dialog känner man sig stimulerad av att föra. Att vara öppen för andra synsätt, där motargument fungerar som en stimulans och sporre inte som en broms och hämsko är den öppna dialogens kännetecken. Det var så Kårkulla, i nära kontakt med omsorgen i övriga Norden, utvecklade många av de verksamhetsidéer som kom att bli banbrytande. Och själva kärnan i dialogen är givetvis det fortlöpande samtalet med brukarna och deras anhöriga, utgångspunkten för hela samkommunens existens. Det är självfallet inte för kommunernas förtroendevalda och tjänstemän som Kårkulla produceras sina tjänster, utan för sina brukare som samtidigt är kommunmedlemmar. I den enskilda kommunen är det klart att en kommunikation om service sker mellan kommunmedlemmarna

och dess företrädare, men på samkommunens nivå verkar man att ha tappat bort vem som är uppdragsgivare och vem som utför uppdraget.

Tala inte över huvudet på den person som du vill stöda, tala med personen själv lyder en beprövad regel. Tyvärr är vi i Finland ofta benägna att hellre tala förbi varandra än till varandra. En tendens som bara har förstärkts i samband med de åtminstone hittills fruktlösa försöken att förnya omsorgsservicen i vårt land. Den viktiga frågan blir inte vilket stöd som behövs, utan vilken struktur som bäst passar in i den planerade strukturreformen för social- och hälsovården. Vi känner igen argumenten från förra gången omsorgen förnyades. Då skapade man en administrativ lag, som sade mycket litet om hur servicen skulle utformas. I dag kan brukarna inte finna något stöd för sina berättigade krav i denna fortfarande gällande lag, lika litet som kommuner och samkommuner kan finna någon ledning i vilka tjänster som bör arrangeras. Det är väl därför vårt lands specialomsorgsdistrikt, dit Kårkulla även kan räknas, använder en betydande del av sin budget till institutionsplatser, som enligt olika undersök-

ningar numera efterfrågas av ett fåtal procent av brukarna.

Kårkulla samkommuns styrelse har tillsatt en utredningsman, Ann-Marie Lindqvist, med uppgift att granska hur service riktad till personer med funktionshinder i framtiden kan produceras i Svenskfinland. Ann-Marie Lindqvists uppgifter berör arbetet på ett allmänt handikappolitiskt program för Svenskfinland. Detta arbete koordineras av Finlands Svenska Handikappförbund och hela projektet är på sätt och vis ett resultat av en tidigare runda i frågan, då man bl.a. med tillhjälp av Folktinget försökte bringa ordning och reda i situationen för funktionshämmande i Svenskfinland. Då som nu utgjorde de lösa planerna kring omsorgens struktur och lagstiftning en joker i kortleken. Frågan är om tiden här arbetat för någon större klarhet.

För samtliga funktionshämmande personer gäller sedan länge regeln att inget kan göras enbart "för" denna grupp, utan allt som planeras bör även göras "tillsammans med" funktionshämmande personer. Det är just där skon klämt allra mest, då det gällt Kårkullas service. Man har varit beredd att planera en hel del för utvecklingsstörda personer och deras anhöriga, men på senare tid haft en allt mindre tonvikt på att göra detta tillsammans med brukarna själva, dvs. utvecklingsstörda personer och deras anhöriga. Tvärtom har man till exempel för FDUV, som representerar brukarna, ofta framfört att samkommunen måste koncentrera sig på att lyssna in medlemskommunerna uppfattning om vad som är en bra service. Eller också har man hänvisat till att man inte önskar diskutera projekt under planering utanför kretsen av anställda vid samkommunen. Underförstått är att brukarnas uppfattning kommer i andra hand, även om man tillägger att brukarnas åsikt givetvis beaktas i mån av möjlighet.

Jag är rädd för att just denna självpåtagna slutenhet gentemot de grupper man vill arbeta för i framtiden kan komma att mi-

nimera samkommunens roll. En roll som i annat fall kunde vara av central betydelse för svenskspråkig service i detta land. Kårkulla får inte utvecklas till ett filter som begränsar kunskapen om svenskspråkiga utvecklingsstörda personers behov av service hos beslutsfattarna i de enskilda kommunerna eller får dem att tro att kunskap om denna service ligger utanför deras ansvarsområde. De stora trenderna inom planering av tjänster för funktionshämmande går mot en personlig inriktning av servicen, från gruppcentrering till individanpassning. Då det gäller personliga assistenter, behövs knappast någon mellanled mellan brukaren och den enskilda kommunen. Detta gäller också de flesta andra serviceformer. De kommuner som bildas i samband med strukturreformen har mer än väl kapacitet att bygga ut service i närmiljön. Den mer övergripande servicen som behövs i tillägg till detta gäller kunskap, utbildning och information.

Kårkullas särställning baserar sig således inte huvudsakligen på vissa typer av service, utan på att administrationen kan trygga det viktiga kravet på svenskspråkig service. Men då gäller det att kunna visa upp goda kvalifikationer, då det gäller genomskinlighet, vilja till dialog och kommunikation. Den måste effektivt kunna fånga upp brukarnas önskemål och föra dem vidare till de enskilda kommunerna. I annat fall får vi en administration som inte bygger sin service på vad brukarna önskar utan på vad kommunerna tycker eller tror att brukarna vill ha.

Kris innebär alltid en möjlighet till utveckling i en ny riktning, eller skall vi för Kårkullas del kanske tala om en nygamla riktning. För Kårkulla gäller det att ta upp många av de trådar som på något sätt gått förlorade under resan gång. För utredningsmannen gäller det således att börja nysta och framför allt inte glömma de trådar som leder till brukarnas organisationer. Har just de trådändorna kommit bort finns det lyckligtvis en hel uppsättning nya att använda.

Mikael Lindholm

Text och bild: Daniela Andersson

Boendeproblematiken för funktionshindrade fortsätter

Det tycks vara oerhört svårt för funktionshindrade att hitta ett boende där deras individuella behov uppmärksammas. Det har stormat rejält kring Kårkulla och nu hörs klagomål även från andra håll. Jonas Bergholm fick inte den hjälp han behövde på ASPAs enhet i Nordsjö.

För lite hjälp, smutsiga lakan, tvåminuters toabesök, gammal mat i kylskåpet och obefintlig städning. Det är bara en bråkdel av 25-åriga Jonas Bergholms upplevelser och intryck av ASPAs boendeenhet i Nordsjö.

– Det passade inte riktigt mig men passar säkert andra som inte behöver så mycket hjälp. De krävde för mycket av oss som bodde

där, säger Jonas som bodde i en stödbostad, en så kallad satellitbostad, med trygghetstelefon.

Det som stör Jonas mest är att han inte fick den hjälp han behövde trots att man på ASPA marknadsför boendeformen med att klienten får all hjälp man behöver. Många gånger när han ringde till stödtelefonen så kom ingen eller så räckte det helt enkelt för länge.

– En gång när jag ringde om hjälp att bära hem en pizza så kom ingen. Jag bar hem den själv men så föll den förstas i trappan och då först kom de, men då var det ju för sent!

Jonas har en blandtyp av cp-skada vilket betyder att han har besvär med motoriken. Att balansera någonting i händerna eller att exempelvis sätta potatis och koka är inte hans grej. Han är också besviken över att de utlovade biobesöken

aldrig blev av.

– ASPA marknadsförs på ett bra sätt men de fyller inte riktigt kraven.

Han försökte i fyra månader att anpassa sig men orkade inte till slut och flyttade tillbaka till Sagahemmet i Sibbo.

– Här får jag så mycket hjälp jag vill ha, säger Jonas som utbildat sig till datanom.

Med specialtangentbord och mus går datorarbetet som en dans.

Smutsigt

På många boenden vill man att klienterna skall klara sig så självständigt som möjligt men den här ekvationen går inte alltid ihop. Jonas behöver hjälp med påklädning, matlagning, kläd- och hygienskötsel.

– Jag har svårt att bestämma vad jag vill äta så jag måste fundera hemskt

mycket på vad jag ville ha när assistenterna frågade. När jag bad om korvsås så kunde de inte tillreda det och då måste jag själv förklara hur man gör korvsås.

Jonas mamma **Thea Bärnlund** är bestört över hur smutsigt det var i lägenheten. På grund av Jonas motorikproblem så skvätter det mesta ut så lägenheten såg ut som ett slagfält.

– Personalen städade bara om Jonas uttryckligen bad om det. Hur skulle Jonas kunna hålla reda på när till exempel lakanen är bytta senast? Borde det inte höra till sund bondförnuft att torka bordet eller spisen om man ser att det är fullt av matrester, undrar Thea.

Jonas var nöjd med den utländska personalen från Estland, Ryssland och Kroatien, de tog tag i saker de såg att behövdes göras utan att han behövde be om allting.

Jonas Bergholm är glad att han fick prova på att bo i storstan men är tacksam över att vara tillbaka på Sagaboendet i Sibbo där han får den hjälp han behöver.

Juristen har ordet

– Största problemet är att personalen skolas till att klienten skall vara så självständig som möjligt medan klienten inte i en handvändning kan bli det. Om mjölken var slut så hänvisade personalen till att butiksdag är det först om tre dagar, berättar Thea. Jonas gick och köpte mjölken själv, det klarar han bra av.

Mycket att lära

Det är svårt för den funktionshandikappades anhöriga att få fram olägenheter.

– Man blir stämplad som gnällspik och det går ofta ut över klienten därför vågar få berätta hur det egentligen är. Men det är viktigt att lyfta fram problemen annars blir det ju inte bättre, säger Thea.

Hon hade visst några goda samtal med boendets föreståndare och personal men dock utan resultat. Sos Aktuellt når inte föreståndaren för en kommentar eftersom hon är på semester men ringer upp disktriktschefen **Riitta Mustonen** som är ovetande om problemet.

– Det är synd att jag inte hört om det här fallet tidigare. Det är ju inte meningen att jag skall få reda på det så här. Jag kan tyvärr inte kommentera just den här klientens problem.

Mustonen menar att systemet inte skall vara så styvt som det verkar, om klienten behöver mjölk så skall ha få det. Enligt ASPAs system skall man på förhand komma överens om hur mycket hjälp klienten behöver.

– Någonstans måste det ju ha blivit missförstånd. Satellitboendet är cirka en halv kilometer från gruppboendet så hjälpen kommer inte så snabbt efter att man ringt. Kanske den här boendeformen inte var rätt för klienten.

Men så dåligt kan ju ASPA inte känna till sina klienters behov innan de flyttar in?

– Nej, visst har vi mycket kvar att lära och många saker vi kan bli bättre på. Jag skall utreda saken, lovar en bekymrad Mustonen.

Juridiska ombudets första officiella utlåtande

I början av februari gav jämlikhetskommissionen ut sitt mellanbetänkande *Reform av jämlikhets- och jämställdhetslagstiftningen – behov och alternativ*. Mellanbetänkande av jämlikhetskommissionen. Kommittébetänkandet har nyligen varit på remissrunda. Projektet Juridiskt ombud har sammanställt ett utlåtande som skickats in till justitieministeriet. Hela utlåtandet kan läsas på projektets Finlands Svenska Handikappförbunds hemsida under Juridiskt ombud. Detta är projektets första officiella utlåtandet som skickats in till ett ministerium! Tidigare har vi bara gett kommentarer till utlåtanden.

Jämlikhetskommissionen har av justitieministeriet fått i uppgift att lägga fram ett förslag till ny jämlikhetslagstiftning och har mandat fram till slutet av september 2009. Det finns ett behov av att förändra nuvarande lagstiftning. Jämlikhetskommissionen konstaterar att idag är *genomförandet av jämställdheten och jämlikheten förenat med allvarliga brister*. Den nuvarande jämlikhets- och jämställdhetslagstiftningen har stiftats och ändrats vid olika tidpunkter, vilket lett till att den är oenhetlig och splittrad. Den är därför komplicerad att tillämpa.

Juridiska ombudet har huvudsakligen framfört följande synpunkter:

Varje medborgare i Finland har enligt grundlagen rätt till ett jämlikt bemötande och lika behandling oberoende av om denna är svenskspråkig funktionshindrad eller inte. Rätten till att *inte bli behandlad på ett diskriminerande sätt* hör till en av de mest centrala mänskliga rättigheterna. Förbud mot diskriminering hör redan till en av de grundläggande principerna i både nationella och internationella överenskommelser.

Projektet Juridiskt ombud anser att kommittébetänkandet har lyft fram flera viktiga konstateranden och behövliga för-

ändringar gällande den nuvarande jämställdhets- och jämlikhetslagstiftningen. Projektet förenar sig i de slutsatser som kommissionen framfört. Samtidigt understödjer projektet handikappforums (vammaisfoorumi), det nationella handikapprådets (VANE) och de funktionshindrades människorättscenters (VIKE) utlåtanden.

Det finns ett behov av att gå igenom och förnya jämlikhets- och jämställdhetslagstiftningen i Finland, eftersom de olika diskrimineringsgrunderna inte är likställda, vilket icke är godtagbart ur ett grundlagsenligt, EU-rättsligt och människorättsligt perspektiv.

Vi föreslår att det inrättas ett handikappombudsmannaämbete i Finland. Handikappombudsmannen kunde utgöra en avdelning inom den nya myndigheten, som föreslagits i kommittébetänkandet. Det krävs också att det reserveras och garanteras tillräckliga resurser och tillräcklig sakkunskap för ett handikappombudsmannaämbete. Vi framhåller också att reformen skall leda fram till ett opartiskt, tillgängligt och effektivt sanktions-, kontroll- och besvärssystem och att rätten till att använda eget modersmål garanteras i en klagan eller eventuell besvärprocess. Det nuvarande sanktions-, kontroll- och besvärssystemet är otillräckligt, ineffektivt och/eller för komplicerat. Bland funktionshindrade är tilltron till rättssystemet svag och tröskeln för att besvara sig är hög.

I nuvarande lagstiftning är den svenskspråkiga terminologin inte enhetlig och i en del fall även bristfällig. Därför föreslår vi att reformen leder till att begreppet funktionshinder, istället för handikapp, används enhetligt i lagstiftningen

Kommissionen utökas med en representant från handikapporganisationerna.

Vi anser att det finns behov av att ytterligare bedöma konsekvenserna av de olika alternativen för lagstiftningens grundstruktur samt behov av att utreda hur resurserna fördelas för att uppnå en tillfredställande lösning.

Ulrika Krook
Juridiskt ombud

Catariina Salo
leder Svenska
Hörsselförbundets
projekt Skriv Till från
kontoret i Malax.

Vem är Catariina Salo?

Ålder: 27.

Bor: I Petalax. Har just köpt en mormorsstuga och flyttat tillbaka till hemtrakten efter studierna i Helsingfors.

Studier: Medianom vid Arcada. Drama vid Länsisuoimen opisto.

På fritiden: Fotograferar. Pysslar i stugan, lyssnar på musik och läser. Umgås med brorsdöttrarna. Har avväjningskur från tv.

Text och bild: Daniela Andersson

Skrivtolken i fokus

Skrivtolkar är ett rätt så okänt begrepp i Svenskfinland, därför lyfter Svenska Hörsselförbundet fram skrivtolkens arbete och uppgift i sitt projekt Skriv Till. Textade gudstjänster är redan i full gång och textade teaterföreläsningar är på agendan för hösten.

Den största villfarelsen är att skrivtolkar och teckenspråkstolk är samma sak.

– Skrivtolken jobbar för hörselskadade och personer som blivit döva i vuxen ålder. Den här målgruppen brukar sällan lära sig teckenspråk, förklarar projektsekreterare Catariina Salo.

Skrivtolken skriver helt enkelt ner allt som hörs och sägs medan den hörselskadade läser vart efter. Vanligast är att man använder en bärbar dator där

klienten läser av skärmen men vid större evenemang, där flera hörselskadade är samlade, så projiceras texten på en stor skärm.

– Så görs det i vår textade gudstjänstkampanj. Den första ordnades i Jakobstad och där finns all utrustning redan. Initiativet togs emot bra.

Prästen måste förbereda sig lite mer eftersom tolkarna vill ha så mycket information som möjligt på förhand. Det här är ingen dålig sak i sig. En finess som man måste arbeta med är att talaren, i det här fallet prästen, måste få utrymme att avvika från den ursprungliga texten utan att det syns i skrivtolkandet. Det är ju inte meningen att man bara visar en färdigskriven text. Skrivtolkningen skall vara så levande som möjligt och visa allt som hörs.

Ingen svensk utbildning

Det mesta vi vet om skrivtolkning kommer förstas

från Sverige. Där använder skrivtolkarna sig av ett specialtangentbord som kallas veyboard. Med veyboardet skriver man snabbare eftersom det ger hela stavelser men en användning av det kräver också en skild utbildning.

– Det är ännu inte praktiskt möjligt här. Vi har ju inte ens en skrivtolksutbildning på svenska, säger Catariina. Inom projektet Skriv Till planerar man en sådan. Catariina bygger upp en ram som förverkligas på folkhögskolenivå, till hjälp har man tagit Svenska folkskolans vänner. Andra kampanjer som man inom projektet arbetar för är att få textningar på tågstationer och andra allmänna platser där det är svårt att höra utrop och röstannonseringar. Hörseltextningen på tv och film skall Catariina också ta itu med och i höst dras det igång en textad teateruppsättning.

– Här är allt öppet ännu och vi hoppas förstas att åt-

minstone Svenska teatern och teaterscenerna i Åbo och Vasa vill vara med.

Stockholms Stadsteater är en förebild med sina 40-50 textade föreläsningar per år.

Behövs upplysning

I och med att skrivtolkning är ett så pass okänt fenomen ännu i Finland så behövs en hel del marknadsföring och upplysning på klient- och kommunnivå. Behovet finns men eftersom man inte vet om det så är det svårt att anlita.

– Det är en subjektiv rättighet men få kommunerna bryr sig om att marknadsföra detta åt klienterna. Ämnet är också svårt att göra reklam för det är ju inte så mediasexigt.

Det finns hur mycket jobb som helst för skrivtolkar bara djungeltrumman och marknadsföringskampanjerna tar skruv. Just nu finns det bara runt åtta svenska skrivtolkar i hela landet och alla har annat

jobb vid sidan om. För en hörselskadad kan det också var en hög tröskel att börja använda sig av en skrivtolk men när man väl tagit steget så finns det ingen återvändo. Det finns olika tekniska möjligheter också att använda sig av, man kan ha en liten textdosa i handen eller så finns det operaversionen med en stor textremsa.

– Projektet, som finansieras med pengar från Penningautomatföreningen, löper ut vid årets slut så få se vad vi allt hinner med. Mycket jobb finns att göra fortfarande.

Skrivtolkade gudstjänster ordnas denna vår:

- 20.4. Trefaldighetskyrkan i Vasa.
- 27.4. Esbo domkyrka.
- 4.5. Lilla kyrkan i Borgå.
- 11.5. Degerby kyrka i Ingå.
- 18.5. S:t Görans kyrka i Mariehamn.
- 1.6. Gamla kyrkan i Helsingfors.

Text: Johan Ekman
Bild: Daniela Andersson

Det innovativa Finland behöver mångfald

Finlands Svenska Handikappförbund har administrerat och drivit projektet Inclusive Diversity tillsammans med sina projektpartners sedan 2004. Processen har varit lång och målsättningarna ambitiösa, nu när slutsignalen gått är det dags för en arbetsmarknads-politisk reflektion.

En observation vi gjort har varit att behovet av kompetent arbetskraft är stort – och större kommer behovet att bli. Det krävs

inte en magisterexamen i nationalekonomi för att inse nödvändigheten i att tillfredsställa detta behov. En examen i socialpolitik behövs knappast heller för att inse att välfärdsstatens grundpelare är sysselsättning. Arbetsgivarna har rekryteringstentaklarna ute och näringslivets lobbymaskineri kräver mera flexicurity, just för att tillfredsställa behovet.

Sedan kan det vara bra att påminna oss om en siffra: Tjugotusen. Det är mängden av arbetsförmögna funktionshindrade utan arbete i Finland. Det är alltså säkert att det finns ett fel i systemet, utbudet arbetskraft matchar inte automatiskt efterfrågan av arbetskraft. Men borde det göra det, automatiskt, det vill säga?

Arbetskraftsbrist?

Begreppet arbetskraftsbrist är inte så enkelt som det verkar. Som vi märkt leder arbetskraftsbristen inte direkt till ökad rekrytering. En orsak är naturligtvis att arbetskraftsbrist råder inom vissa specifika näringsgrenar, enligt Finlands Näringsliv(EK) finns behovet på arbetstagare mest i branscher som inte kräver en hög utbildningsnivå eller som är lågavlönade (behovet av diplomingeniörer är ett undantag), så om man vill jobba i en snabbmatsrestaurang har man en mycket bättre chans att hitta jobb än om man är lärare. Flera funktionshindrade är faktiskt högtbildade. Rationaliseringsprocesser leder också till att många av dem som blir pensionerade tar med sig sitt arbete då de slutar och ökad effektivitet (läs: hårdare ar-

betstakt) förutsätts av den yngre generationen. Så till en viss del kommer bristen på arbetskraft att korrigeras genom detta.

Funktionshindrades arbetskraftssituation blir alltså inte bättre genom att vi sitter och väntar på att arbetskraftsbristen landar på oss med ett brak nångång efter år 2010. Istället måste vi analysera de mer abstrakta orsakerna till den beklagliga situationen och finna lösningar på problemen. Dessa abstrakta orsaker bottenar i fördomar, vilket är synd eftersom fördomarna dels skapar individuellt mycket beklagliga situationer och dels ger företag sämre utgångspunkter i den globala konkurrensen.

Extraordinärt

Ett illustrerande exempel på att allt inte står riktigt rätt till är att ett litet företag i huvudstadsregionen fick pris för att ha anställt en funktionshindrad. En funktionshindrad. Det är givetvis fint att den funktionshindrade blev anställd och det var verkligen trevligt att företaget fick ett pris, men det illustrativa med priset var just hur mycket det *anses* krävas för att något så extraordinärt som detta ska ske. Diskriminering är alltså ett problem och detta i en tid då antidiskriminering, tolerans och all slags multikultitänkande är på modet. Framsteg har gjorts och görs på attitydplanet, företagen anställer gärna enligt en multikultistrategi. I denna strategi har det sedan tyvärr uppkommit dolda former av diskriminering och ett slags rangordning går att skönja: först kommer könsbalan-

sen, sedan den etniska balansen och kanske åldersbalansen. Den funktionshindrade hamnar ofta sist. Orsakerna till detta är förstås många och bottenar i okunskap men byråkratin och vissa logistiska komplikationer kan förstås också vara avskräckande för ett antal arbetsgivare.

Inclusive Diversity utgår från att mångfald är en styrka. I det innovations-törstande Finland som står inför tvånget att anpassa sig till den globala ekonomins verklighet är mångfald ett nyckelbegrepp. Vi har helt enkelt inte råd med dumheter som diskriminerig. Likaså måste företagen inse att anställningen av arbetförmögna funktionshindrade inte ska ses som en social gärning, måhända att det är det på det individuella planet, men företagets ansvar är inte primärt socialt. Företaget har ett ansvar att göra vinst och innovationskapacitet ger vinst.

Var kommer det allmänna in, då? Den offentliga makten och lagstiftarten har ett ansvar i frågan eftersom de dels ska se till att alla individer behandlas lika utan att bli diskriminerade och dels för att de måste se till att företagare har de bästa möjliga förutsättningarna att bedriva sin verksamhet. Verksamheten som företagen driver ska sedan ge bästa möjliga avkastning åt samhället. Konkreta åtgärder vore att underlätta byråkratin vid anställningen och, kanske viktigast av allt, att förstå att flexibla lösningar i arbetsmarknadspolitikerna måste göras lönsamma både för arbetsgivaren och arbetstagaren.

Johan Ekman har skött projektledaruppgiften för Inclusive Diversity från augusti 2007 till mars 2008.

Text: Daniela Andersson
Bilder: Marcus Westermark
och Daniela Andersson

Monty Roberts vill inte kallas hästviskare, han viskar inte, han kommunicerar!

Monty Roberts hjälper både djur och människor

Amerikanska Monty Roberts är mannen som lyssnar på hästar. Genom den unika metoden Join up, som han utvecklat, hjälper han inte bara problemhästar och djur världen över utan också människor. Join up går att applicera på allt från ungdomar med allvarliga drog- och sociala problem och invånarna i kvinnofängelser till amerikanska under rättelsetjänsten CIA.

Monty Roberts är förstås mest känd för sitt arbete med hästar eftersom det är i hästvärlden allt började men några dagar innan

han besökte Finland för andra gången var han i Dubai och jobbade med Sheik Mohammeds falkar. Möjligheterna är oändliga. På Join up-demonstrationen jobbar han inför publik med unghästar och problemhästar som mist förtroendet för människan efter att de blivit dåligt behandlade. Klienterna väljs ut samma dag som showen så några lyckliga finska hästägare fick sina hästar behandlade av Monty i slutet av mars. Ett bravurnummer är förstås då Monty på ett par minuter kan lasta en häst in i trailern, något som ägaren just förklarar att är en omöjlighet och att det krävs minst fem starka män och fyra timmars svettigt arbete att få hästen i transporten. För Monty med Join up-metoden är det ingen konst. Monty har hjälpt hisnande många storheter, brittiska Drottning Elisabeth är hans goda vän det var också hon som kläckte idén om

att sprida Join up i världen genom shower. Ronald Reagan och Monty ägde hästar tillsammans.

– Reagan var bergsäker på att jag också kunde hjälpa Saddam Hussein till en annorlunda ledare genom hans hästar. Men det hann hända en hel del i Irak och så blev han avrättad innan jag hann åka, säger Monty på presskonferensen.

Applicerat på människor

De taktiska och kvantifierbara, men också de abstrakta principerna, bakom Join Up är värdefulla inom människovärlden. Join Up handlar om en balanserad tillvaro, uppmuntran av tillit, pålitlighet och tröst från andra. Men detta kan bara existera när en grundläggande, ömsesidig önskan om samarbete finns. Hos människor, som hos hästar, är det kommunikation som

möjliggör Join Up. Tillit håller processen vid liv. Människor blomstrar i en miljö präglad av samarbete och säkerhet och vissnar i ett klimat av fruktan och underkastelse.

– Trots att vi människor har en komplicerad hjärnkapacitet så är vi patetiskt dåliga på kommunikation. Hästarna är ärliga att jobba med eftersom de varken känner egoism eller avundsjuka, säger Monty.

Monty och hans fru Pat är också kända för att ha tagit emot närmare femtio fosterbarn.

Palm Island och autistiska barn

Monty har lärt aboriginerna på Palm Island i Australien att inte bruka våld mot djur.

– Om du vill se ett stort samhälle så är det där.

Palm Island, som från början skulle vara ett reservat för Australiens aboriginer hamnade i Guinness rekordbok som den mest våldsamma platsen i världen utanför en krigszon. När de vita ville bli av med aboriginerna så skeppades de ut till Palm Island vid Stora barriärrevet. De flesta vuxna kastades överbord så det var nästa bara barn som sattes på ön. De barnen är gamla nu och samhället där är ingen vacker syn.

– Jag har också jobbat med Redfern Community Centre i Sydney och skolor i norra Kalifornien där barnen är fruktansvärt drogberoende.

Join Up används och fungerar utmärkt i klassrummen. Nyligen har skoladministratörer, lärare och psykologer i ökad utsträckning besökt Montys farm i Kalifornien för att överväga hur metoden kan erbjuda barnen andra alternativ

8-åriga arabhingsten "Matti" litat inte på människor förrän han möter Monty.

än fruktan för smärta och bestraffning. Något som kanske låter gammladags i norden där aga är förbjudet i lag. Kingshurst Junior School i Storbritannien, en gång utdömd som en dålig skola, har nått fram till en position som "centre of excellence" tack vare Montys metoder. Läkare och vårdpersonal använder nu Join Up och dess formel för kommunikation när de arbetar med autistiska barn. Dessa barn uppvisar en nivå av känslighet liknande hästens när det gäller kroppsspråk, röstläge och beröring. Den icke-aggressiva, visuellt baserade kommunikationen, som är väsentlig för träningen av hästar inom Join Up har visat sig vara ett användbart verktyg när man arbetar med dessa barns unika behov.

CIA och Vita huset

CIA:s lögn-detektoravdelning, har försökt lära mer

om Join Up när det gäller värdet av kroppsspråk.

– Jag förstår att lögn-detektorer inte var pålitliga tidigare, jag berättade för dem hur det skall gå till, säger Monty med glimten i ögat.

Representanter från Vita huset har bett att få lära sig mer om hur man skapar förtroende och lojalitet inom en organisation. Monty har till och med tagit med sina Join Up till Los Alamos National Laboratory för att främja värdet av tillit och samarbete, som man kan urskilja i hans arbete med hästar.

Monty kommunicerar ofta med företag och översätter sina teorier om uppskattat positivt beteende hos hästar till mer mänskliga användningsområden. Då han leder företagens sammankomster om kommunikation använder han hästen som utgångspunkt och

delar med sig av hur mycket mer som kan åstadkommas genom ömsesidig respekt och samarbete än genom dominans och aggression. Hundratals företagsledare från **Disney, Merrill Lynch, Jaguar, John Deere** och andra större organisationer har samlats runt den runda paddocken på Flag Up Farms, fått vara med om en Join Up-demonstration och lyssna till dessa nya ledarskapsfilosofier. **Ann Marsh** på **Forbes** skrev på sent 1990-tal att **Volkswagen** "gjorde en anmärkningsvärd come-back på USA-marknaden...åtminstone en del av äran tillfaller en godhjärtad hästränare, Monty Roberts." Experter på ledarskap som exempelvis **Bob Foxworthy** har till och med baserat införandet av ledarskapsutvecklingar på principer bakom Join Up.

Vad är Join up?

Monty Roberts har utvecklat sin unika förmåga att kommunicera med hästar med sitt kroppsspråk som han kallar för Join Up-teknik. Konceptet är byggt på och utformat efter hästens instinkter och kroppssignaler där kommunikation och förtroende fungerar som genomgående bas. Genom Join Up har enorma möjligheter skapats även utanför hästvärlden. Idag använder företag världen över, kommunala institutioner, skolor, ungdomsfängelser, psykiatri och många andra sig av Montys koncept och metoder. Monty lärde sig hästars språk tack vare vilda mustanger. Montys avsky mot våld bottnar bland annat i en tung barndom med en mycket våldsam far.

Text: Cajsa Björkman,
informatör FSPC.
Bild: Privat.

Funktionsinriktad musikterapi, en utvecklingsprocess bortom orden.

Jag sitter och skriver artikeln och associerar plötsligt till min gospelkör och hur den får mig att må bra. Jag är en person som använder mig av orden, jag läser och skriver för att bättre förstå mig själv och världen. Ändå har också sången gett mycket fastän tonerna inte alltid hamnar rätt, ord glöms, får sången andningen på plats och spända muskler slappnar av varje måndagskväll. Jag lyssnar på de andra sångarna, lyssnar in tempot och följer med dirigentens rörelser. Får på något svårbeskrivbart vis utlopp för många känslor. Musik är ett ständigt förnybart och förnyande landskap att upptäcka.

Annika Strömberg, FMT-terapeut i Jakobstad, berättar om metoden som kan få människor att bli självständigare, få bättre funktionsförmåga, bli öppnare. Funktionsinriktad musikterapi (FMT-terapi) kan påverka både perception, kroppskontroll och andning. Metoden är en så kallad neuromuskulär behandlingsmetod som bygger på att impulser och vibrationer från akustiska instrument går via muskler och nerver till hjärnan och bildar nya minnesspår, enkelt uttryckt. Spelandet utvecklar alltså med tiden adeptens minnes- och associationsfunktioner. Metoden bygger på att man följer normalutvecklingen steg för steg i en utvecklingsprocess, ingen kan se hur hjärnan arbetar, men individens rörelserepertoar ger oss vetskap. Övningarna får deltagaren att själv, oftast omedvetet, bearbeta sina resurser och utvecklas.

Strukturerar hjärnans aktivitet

Jag föreställer mig en session där terapeuten sitter

vid sitt akustiska piano, medan jag adepten, sitter vid ett instrument som oftast är ett trumset och någon gång blåsinstrument. Terapeuten lockar fram och stöder handlingsmodeller under sessionen medan jag spelar som det känns bäst, i min takt. Terapeuten svarar på pianot med ett speciellt kodsysteem. Processen bygger helt på min reaktion, handling, tanke och planering. Varje gång förändrar terapeuten något i situationen, instrumentets läge, placering, höjd, antalet trummor som är relaterade till vissa handlingsmönster som i sin tur hör ihop med ett trettiotal specialskrivna melodislingor. Grundaren Lasse Hjelm utvecklade metoden under femton års tid på 1970-talet vid Bernadottehemmet i Uppsala. Kontinuerligt arbete med FMT strukturerar hjärnans aktivitet och kan hjälpa till att organisera grundfunktioner som behövs i vardagen. Därför kan FMT ha effekt på många målgrupper med olika slag av problematik.

– Metoden innebär ju inte

att vi lär ut musik, betonar Annika, utan det handlar om utveckling för varje enskild adept.

Metoden kan hjälpa personer med CP-skador, det var med personer som hade CP-skador som Lasse Hjelm arbetade fram metoden, hjärnfarkt, begåvningshandikapp, beteendestörningar, läs- och skrivsvårigheter och fibromyalgi för att nämna några. Många som prövat på FMT kan också ha koncentrationsproblem, demens eller olika stressrelaterade diagnoser.

Samma metod oberoende diagnos

Man arbetar på ett ovanligt sätt jämfört med andra terapiformer, eftersom metoden är icke-verbal. Terapeuten ger varken instruktioner, anvisningar, kommentarer eller beröm. Sessionerna är alltid individuella och relativt korta i terapismängd, 20 minuter per gång. Metoden är den samma oberoende av diagnos men terapeuten utgår alltid från adeptens utvecklingsnivå.

Under terapins gång följer terapeuten noggrant med adeptens utveckling, bland annat förmågan till avläsning av situationen, kontakt och samverkan, stabilitet, handgrepp och handfunktioner, uthållighet.

Annika har tillsammans med sina studiekamrater gjort ett studiebesök till Uppsala, där man prövat FMT bland annat som ett projekt som erbjöds till tolv personer med diagnosen schizofreni.

– Man märkte under projektets gång bland annat hur deras stelhet i kroppen löstes upp, och de blev både öppnare som personer och mjukare i sina rörelser.

Även om FMT-metoden inte från början var avsedd för personer med långvariga psykiska problem, har man alltså fått goda resultat vid sådana försök. Studien i Uppsala, vilken utfördes år 1995-1996, visade på förbättrad livskvalitet och bättre funktionsförmåga för de deltagarna. Kroppsstabiliteten ökade, perceptionen vidgades, rörelseschemat blev bredare än den är för många personer med liknande problematik. Det finns cirka nittio registrerade FMT-terapeuter på olika orter i Finland. Till några av dem kan man få remiss via FPA eller HVC (terapi är då nästan kostnadsfri för klienten). Många vuxna väljer också FMT-terapi som en må-bra-metod.

Annika tror att kunskapen om musikterapi är bristande på många håll och det kan vara svårt på vissa håll att som terapeut få avtal med FPA, åtminstone är situationen sådan i Jakobstad, där också utbildningen finns.

– Det är roligt att arbeta med det här. Musikterapi är en långsam process med små steg i taget som en utvecklingsprocess ju skall vara och det är roligt att kunna hjälpa människor till en bättre vardag.

Fmt-terapeut
Annika Strömberg.

Jokeladramat öppnade upp för samtal

Barn har olika sårbarhet och temperament men vid kriser går de ofta tillbaka i sin utveckling då energin inte räcker till de nya förmågorna. Ett litet barn som redan blivit torrt kan börja kissa på sig igen.

– Då det gäller psykisk ohälsa hos barn är illamåendet svårare att få tag i, säger Christina Björklund, som arbetat som psykolog för barn och unga i 26 år.

Gränsen mellan en normal och en avvikande utveckling är ändå flytande och fungerar ofta som ett steg fram, två steg bak, så det kan vara svårt att avgöra när något blir avvikande.

Christina Björklund höll en föreläsning för lärare och andra i Pedersöre den 18 februari, det tredje tillfället på publikens begäran, arrangerad av SPERES (Finlandssvenskt Specialpedagogiskt Resurscentrum).

– Skolmassakern i Jokela i höstas satte fart på diskussionerna. Idag har vi också mer kunskap om att kropp, själ och ande hör ihop, och vet att ohälsa kan ta sig många uttryck, tror Björklund.

Ohälsa hos barn kan bero på dålig tidig anknytning till en eller båda föräldrarna. Bristfällig anknytning påverkar främst den högra hjärnhalvan, som reglerar bland annat sociala och emotionella förmågor. En bra psykoterapi kan reparera hjärnans

synapser och göra att barnet börjar må och fungera bättre.

– Ändå ska vi minnas att alla barns liv innehåller lidande och svårigheter. Barn, liksom vuxna, måste avstå för att växa. För att lära sig gå måste ett barn avstå från att bli buret. Ett överbeskyddat barn ser senare i livet varje motgång och bekymmer som övermäktigt.

Psykisk hälsa hänger också ihop med att se begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet i livet. De psykosomatiska problemen hos de yngsta har ökat men alla barn som mår illa behöver inte gå i terapi det finns många andra hjälpformer, lekterapi eller musikterapi.

– Det gäller att göra det bästa av den hand man har, för att ta ett uttryck från kortspel. Arbeta utifrån barnets förutsättningar och tro att det kan bli bra i slutändan.

Ibland är föräldrar kritiska till att deras barn får en diagnos, det kan kännas som en stämplande dom och något slutgiltigt. Diagnoser är dock en möjlighet att förstå barnet och utifrån det söka rätt hjälp och stöd.

– Diagnostisering är något för de professionella och inget som lärare ska behöva ta på sig, betonar Björklund.

Ångest kan vara vägvisare

Ångest kan kännas oerhört fysiskt och vara svår att uthärda också om man som vuxen kanske kan hantera det med olika metoder. Det är viktigt att lära barnet att symptom på grund av ångest inte är farliga, utan bara obehagliga. Det är bra att som vuxen kunna berätta att ångest i människans historia

varit nödvändigt för överlevnaden och att det kan hända att hjärnan spelar oss ett spratt genom ångest, rädsla och panik. Deltagare i publiken ger exempel ur skolvärlden på ett ångestdrivet kontrollbehov som syns i tvångsrörelser eller tvångshandlingar, exempelvis att tvätta händerna upprepade gånger.

– Försök ta upp saken på ett odramatiskt sätt. Förklara vad det handlar om, så kanske symptomet avtar, men gå inte med i beteendet!

Depression hos barn

Barns depression kan visa sig i ledsenhet och tillbakadragenhet men också i utagerande och aggressivitet. Tvångsmässigt omhändertagande av allt och alla kan berätta om illamående till följd av missbruk i familjen. Ibland är depression hos pojkar svårare att lägga märke till men viktigt är att vara observant eftersom en oskött depression ofta återkommer inom tre år.

Vad kan man som lärare tänka på om man har en deprimerad elev, funderar en åhörare.

– Bekräfta att det är okej att inte vara på topp, och visa att eleven får prata om han eller hon vill. Det gäller samtidigt att inte försöka bryta depressionen för snabbt eftersom det ju finns orsaker bakom som man behöver reda ut ordentligt. Det är helt galet att vuxna ofta förväntas vara sjukskrivna bara två veckor för utmattning eller depression, så fort blir man inte frisk. Samtidigt förväntas också ett deprimerat barn kunna fortsätta gå i skolan som vanligt.

9-12 inte bara lugna år

De sex, sju första åren är de viktigaste i ett barns liv, men inte heller åldern 9-12 är så lugna år som man tidigare trott. I den åldern börjar barnet känna till mer om världen och inser faror och att det kan hända något med en själv och närstående. Det är bra att ta upp frågor om liv och död så de inte fastnar i sina tankegångar. Vi kommer in på friskfaktorer för psykisk hälsa, och nyckelordet får bli VARDAGEN.

– Vi håller på att tappa bort vardagen då vi har höga krav på häftiga upplevelser hela tiden. Vi behöver lära oss själva och barnen att det inte behöver hända saker hela tiden. Det är ju i vardagen vi oftast lever och att ha det festligt är väl ingen konst!

Vad kan vi då göra om vi misstänker att ett barn mår dåligt?

– Ta det lugnt och gör det inte till något dramatiskt. Samla information om läget och tala med föräldrarna. Som vuxen behöver man också kunna härbärgera oro och inte alltid kräva snabba lösningar på svårigheter. Försök skapa drivkrafter med sociala belöningar, och var tydlig så att barnet inser konsekvenser av sitt handlande. Tveka inte att ta kontakt med socialmyndigheter om det behövs.

Christina avslutar sin positiva föreläsning om ett svårt ämne med att låna en Afrikamissionärs tankar:

– Det är viktigt att bevara tron och hoppet. Att kunna hjälpa ens någon enda är inte en droppe i havet, utan rentav en stjärna på himlen!

Text: Cajsa Björkman, informatör FSPC

Text och bild: Daniela Andersson

Nylands CP-förening firade 50 år

Nylands CP-förening firar femtio år i år vilket samtidigt utnämner den till Finlands äldsta CP-förening. Festligheterna pågick i två dagar den sista helgen i mars.

Nylands CP-förening grundades först under namnet Stöd för spastiska barn den 30 januari 1958. Det främsta målet var att föra spastikerbarnens talan och att utveckla deras möjligheter till skolgång och rehabilitering. I början var bland annat professor och arkiater **Arvo Ylppö** mycket involverad i föreningen som skribent och föreläsare.

– Jag kommer knappt ihåg när jag kom med i föreningen! Min kusin, som är född 1956, är CP-handikappad och i något skede började jag sälja föreningens ljus. Sen föddes Toni, som har en CP-skada, 1982 och i och med det visste jag mycket om föreningen innan jag kring 1995-96 började som verksamhetsledare här, berättar **Gun Ainamo** som är på ett strålande humör på den officiella bjudningen i Esbo.

Efter musik, tal och skumvin med tilltugg delar ordförande **Marju Silander** ut hedersvimplar åt föreningar som stött och satsat mycket värdefullt arbete för de CP-handikappades väl. **Finlands ryttarförbund, Finlands CP-förbund, Helsingfors Rotaryklubb, Alpha Chapter, Vamlas, Ruskeasuon koulu, Mannerheims Barnskyddsförbund, Lions, Bot för rörelsehindrade, Pro Humanitate Säätio och Päivikki och Sakari Sohlbergs stiftelse** är de hedersomnämnda.

– Dessa föreningar och stiftelser är otroligt viktiga för oss! Vi får inte pengar av PAF till vår verksamhet och kommunernas årliga understöd tillsammans är cirka 10000 euro. Med den summan skall vi betala löner, hyran och allt annat. Utan dessa vänner skulle vår verksamhet vara mycket ensidig. Därför ville vi minnas dem med en hedersvimpler och hoppas att de förstår hur mycket vi värdesätter deras insats, säger Gun.

– Den här sortens frivilligarbete är orsaken till att vi är med. Föreningen har en viktig roll som expert i samhället och det är en krävande uppgift. Vi borde höras och synas ännu mer än vi redan gör, säger **Helena Miller** som är chef på Mannerheims Barskyddsförbund.

Kaveria ei jätetä

Då termen CP blev vanligare bytte föreningen först namn till Nylands CP-barns Stöd 1964. Kort därefter grundades Nyland CP-förbund som en takorganisation 1965. 1971 var det dags för namnbyte igen till det nuvarande. Idag ser föreningen det som viktigt att stöda de funktionshindrades boende, studier, hobbyn och också till att bli självständiga. Nylands CP-förening samarbetar mest med Helsingfors Rotaryklubb som årligen understöder med tretusen euro. Understödet går bland annat till veckoslutsläger på Tuorin Ratsutila i Huittis. I år går pengarna till *Kaveria ei jätetä*-projektet inom vilket man arrangerar ridläger åt ungdomar och vuxna handikappade på CP-förbundets kursgård i Moijala i början av juni.

– När man ser bakåt och läser gamla protokoll så är det intressanta att samma saker talar vi om ännu idag. Skola och utbildning men nu har också jobb kommit in i bilden, säger Gun.

Förutom fortgående läger- och hobbyverksamhet så har projektet *Kaveria ei jätetä* startats jubileumsåret till ära.

– Det är ett bra tema! Det var socialsköterskan på barn- och ungdomssjukhuset som egentligen kom med idén då hon ringde och oroade sig över en patient, CP-handikappad flicka, när hon var så ensam, berättar Gun.

Päivikki och Sakari Sohlbergs stiftelse har bidragit med tiotusen euro till projektet som har som uppgift att få bukt med

de funktionshindrades ensamhet.

– Vi skall på **Celine Dion**-konsert och eftersom de som sitter i rullstol får ta med sig assistenten gratis så har vi försökt puffa att de tar med sig en gående CP-handikappad kompis som assistent så får fler ta del av det roliga och man gör det tillsammans, berättar Gun.

Föreningens huvudfestlighet gick av stapeln på lördagen på hotell Hilton där **Rauni Lallo**, ordförande för Stiftelsen för handikappade barn och ungdomar, överräckte en specialgjord födelsedagspresent åt femtioåringen. **Raimo Heinos** designade vackra medalj som symboliserar tillväxtens och rehabiliteringens trappor.

Starka kvinnor. Från vänster styrelsemedlem Seija Toivonen, ordförande Marju Silander, verksamhetsledare Gun Ainamo och styrelsemedlem Maire Uimonen.

FDUV:s verksamhetsledare Lisbeth Hemgård är mäktigt belåten över de nya fräscha utrymmena.

Text och bild: Daniela Andersson

FDUV hittade tillfälliga nya utrymmen

Efter den olycksaliga branden i restaurangen våningen under FDUV:s kansli på Tölögatan i Helsingfors måste man förstås flytta i oktober ifjol. Efter en kort tid på Neurotalo hittade man äntligen ett eget utrymme i Sörnäs och öppet hus hölls den 5 mars.

Det var inte det allra enklaste för FDUV, Föreningen de utvecklingsstördas väl, att hitta nya kontorsutrymmen.

– Vi är inte momsskyldiga så nästan ingen ville hyra åt oss eftersom det betyder att de inte får skattelättnader, berättar verksamhetsledare Lisbeth Hemgård.

Till slut trädde Valios försäkringskassa in som en räddande ängel och erbjöd 325 kvadratmeter på Vilhelmsbergsgatan i Sörnäs och det firades med pompa

och stå på invigningsdagen.

– Vi stannar här tills vidare men försöker hitta något eget om två år. Jag är så glad över de nya utrymmena, den som sett hur trångt vi hade det på Tölögatan förstår nog, säger Lisbeth.

Kontoren är fräscha, ljusa och luftiga och en ny häftig knallröd soffa fångar in besökaren direkt då man stiger in.

– Fantastiska utrymmen, intygar också Hanna Gabriel-Robez från Aktia privatban-

ken som kommit för att skåla för FDUV:s nya kontor.

– Jag hörde de är tillfälliga, för att vara det så är de ju fantastiska, säger FDUV:s förra verksamhetsledare Mikael Lindholm.

Från och med nu sitter också det juridiska ombudet Ulrika Krook i samma utrymme.

FDUV:s nya adress är Vilhelmsbergsgatan 11 C, 00500 Helsingfors och telefonnummer är 09-43 42 360.

OBS!

Nya rådgivningstider för juridiska ombudet!

Finlands Svenska Handikappförbunds juridiska rådgivning har nya rådgivningstider!

Rådgivningstider:
Måndagar 13.00 – 16.00,
Fredagar 9.30-12.30

På grund av tjänsteuppdrag kan tiderna för rådgivningen ibland variera eller enskilda rådgivningsdagar inställas. Information om detta finns på Finlands svenska handikappförbunds hemsida www.handikapp.fi.

Ulrika Krook, Juridiskt ombud
e-post: ombud@handikappforbundet.fi
mobil: 050-4430576

Projektet Arbete genom samarbete ger jobb

FDUV:s projekt *Arbete genom samarbete* med syftet att befrämja möjligheterna till arbete för personer med utvecklingsstörning har startat. Projektet finansieras genom insamlingen *Gemensamt Ansvar 2008* som inleddes den 3 februari och pågår fram till första maj.

– Jag vill bli natursköterska. Då sköter man naturen och trädgårdar. Arbete är viktigt för att man får lön. Lön behövs för att man ska kunna köpa olika varor, berättar **Ida Nummelin**, 16 år.

Ida Nummelin är en av de många finländare med utvecklingsstörning som hoppas få ett avlönat arbete. Man uppskattar att 3000 utvecklingsstörda kunde och ville få ett arbete när som helst, men endast 200–300 har fått arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Gemensamt Ansvar 2008 verkar för att människor med utvecklingsstörning skall få jobb på vanliga arbetsplatser. Arbetet planeras så att arbetsgivarens behov och den anställdes förmåga möts.

Arbetsgivarna har nästan utan undantag varit nöjda med de anställda med utvecklingsstörning. *Gemensamt Ansvar* har utmanat över 4000 finländska

företagsledare att anställa arbetare med utvecklingsstörning. Också inom församlingarna har man som mål att öka antalet anställda med utvecklingsstörning. Allmänheten kan delta i kampanjen också med att skriva ett brev till kommunfullmäktige.

Det inhemska projektet för *Gemensamt Ansvar* genomförs i år av Förbundet De Utvecklingsstörda Vél, Kehitysvammaliitto, Kehitysvammaisten tukiliitto och Nuorten Ystävät.

FDUV:s projekt *Arbete genom samarbete* arbetar för ökad förståelse för betydelsen av arbete för personer med utvecklingsstörning. Projektet har som mål att 20–30 arbetsplatser för personer med utvecklingsstörning skapas runt om i Svenskfinland. Det är viktigt att följa metoden *Arbete med stöd* och att arbetstagaren får berättigad lön för sitt arbete.

Målet nås genom att stimulera samarbetet mellan olika aktörer i Svenskfinland, så som representanter för kommuner, arbetsgivare, arbetskraftsbyråer och personer med utvecklingsstörning och genom att bygga nätverk, så kallade forum, i samarbete med dem. Dessa forum verkar lokalt, tre i Österbotten, tre i Nyland och ett i Åboland.

Andra åtgärder är att upprätta en webbplats där arbetsgivare och utvecklingsstörda arbetssökande

kan mötas och att ordna studiebesök där personer med utvecklingsstörning kan få en konkret bild av vad arbetet och arbetsuppgifterna handlar om.

En viktig del av projektet är attitydpåverkan så att det i framtiden blir lättare för personer med funktionshinder att få arbete.

Projektet har två anställda, projektledare **Maarit Aalto** och projektkoordinator **Sofia Herrgård**.

Ordförande för projektets ledningsgrupp är FDUV:s verksamhetsledare **Lisbeth Hemgård**, övriga medlemmar är distriktschef **Mats Enberg** från FPA, chefen för dag- och arbetsverksamheten **Pia Höglund** från Vasa stad, stiftssekreterare **Tua Sandell** från Domkapitlet i Borgå, arbetskonsulent **Anki Sundqvist** från Kärkulla samkommun, **Hanna Skog** som representerar personer med utvecklingsstörning, projektledare **Mika Wilen** från Manpower

och projektledare **Maarit Aalto** och projektkoordinator **Sofia Herrgård** från FDUV.

Mera information om projektet ger projektledare **Maarit Aalto**, (09) 434 236 15, maarit.aalto@fduv.fi eller projektkoordinator **Sofia Herrgård**, (06) 319 56 55, sofia.herrgard@fduv.fi.

Mera information finns på www.fduv.fi och www.yhteisvastuu.fi

FINLANDS SVENSKA SOCIALFÖRBUND

I lediganslår att sökas senast den 18 april 2008

stipendier för medlemmars

- **Studieresor** i yrkesbefrämjande syfte eller
- **Fortbildning och kurser**, som inte leder till yrkesexamen (reglerna kommer sannolikt att till denna del att omarbetas).

Inriktning som kan antas vara av nytta för socialvården i Finland prioriteras. Stipendierna skall inom rimlig tid inlämna en rapport över studiebesöket eller kursen. Rapporten kan publiceras i någon av de tidskrifter FSSF har tillgång till eller i Medlemsbrevet.

Ansökan görs på blankett som kan beställas från förbundets kansli eller kopieras från hemsidan.

Verksamhetsledaren ger vid behov mera information.

FSSF
Skrufvilagatan 2
68910 BENNÄS
06-7290547
06-78 50 330
050-55 33 685
kansli@fssf.fi
www.fssf.fi

Händelsekalendern 2008

April

15.4. Kvarteret Sesam, grundstensmurning av överborgmästare Jussi Pajunen. Kvarteret Sesam är ett samarbetsprojekt som inbegriper hyresbostäder, svenskt daghem, svensk kvartersskola och verksamhets- samt kansliutrymmen för Svenska skolan för synskadade (med elevinterna) samt andra organisationer. Designen av gatumiljön fokuserar på handikappades och synskadades behov. Enbart för inbjudna gäster.

19-20.4. Familjehelg på Suviutuuli i Åbo.

Familjehelgen vänder sig till familjer som har barn med funktionshinder/utvecklingsstörning i åldern 10-17 år, även syskon. Arrangör: FDUV/prostudium. Mera info: Marita Mäenpää tfn 040 734 28 06, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

21-28.4. Rehabiliteringskurs i södern, Cypern.

Målgrupp: personer med psykisk ohälsa. Ansökan senast 29.02.08. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f. med stöd av RAY. Kurskostnader: 285 euro, inkl. halvpension, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller kontakta rehab.sekr. 06-7232517.

22.4. När barn far illa

kl. 13-16 på Restaurang Pääposti/Auditoriet i Helsingfors. Målgrupp: Personal inom dagvård och skola, föräldrar och andra intresserade. Föreläsare: barnläkare Annlis Söderholm. Avgift: 50 euro. Arrangör: Lärum/SPERES. Anmälningar: anmalningar@larum.fi, tfn (06) 319 56 59 eller 040 500 19 08, www.fduv.fi

24 och 25.4. Patricia Tudor-Sandahl håller två föreläsningar

i SFV-salen, to 24.4. kväll och fr 25.4 förmiddag. Teman är tack-samhet och vad kan jag vara utan. Närmare upplysningar ger Chrissie Lång, på Studiec centralen, tfn 09-612 90711 (ti-to), e-post: christina.lang@ssc.fi.

24.4. Stödpersonsträff på Eriksgatan 8 i Helsingfors. Kl. 16.30-18.

Maj

12-17.5. Kurs för synskadade kvinnor, Meri-Karina, Åbo.

På programmet finns diskussioner och föreläsningar, bland annat om kroppspråk, stresshantering, användning av tekniska hjälpmedel samt ergonomi och hantverk för synskadade.

14.5. Studiec centralen inbjuder verksamhetsledare och andra intresserade till en dag kring temat SENIORCOACHING.

Föreläsare är Lena Börjeson från Metoda i Stockholm som presenterar ett aktuellt material. Närmare upplysningar ger Chrissie Lång, tfn 09 - 612 907 11 (ti-to) eller e-post: christina.lang@ssc.fi.

16-18.5. Kurs i personlig utveckling.

Kursplats: Sommarbo, Vasa. Målgrupp: personer med psykosocial ohälsa. Ansökan senast 16.04.08. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f med stöd av RAY. Kursen är avgiftsfri, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi kontakta rehab.sekr. 06-7232517.

22.5. Stödpersonsträff på Eriksgatan 8 i Helsingfors. Kl. 16.30-20.30.

Juni

Vecka 24. SOS Aktuellt 3/2008 utkommer. Deadline för material 2 juni.

9-12.6. Ridterapi för ungdomar 10-13 år.

Kursplats: Ankis stall i Lappböle. Målgrupp: barn från familjer med psykosociala kriser/problematik eller ungdom/barns som själva har svårigheter. Ansökan senast 9.5.2008. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f med stöd av RAY. Kursavgift: 50 euro, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sekr. Ann-Charlott Rastas 06-7232517.

9-14.6 andra kursperioden 28-30.11. Rehabiliteringskurs för vuxna med mental ohälsa.

Kursplats: Norrvalla Rehab Center, Vörå. Målgrupp: vuxna med mental ohälsa såsom depression, ångest, psykotiska symptom mm. Ansökan sker till Finlands svenska psykosocial centralförbund r.f (arrangör med stöd av FPA) senast 7.3.2008. För mera information www.fspc.fi eller rehab.sekr. Ann-Charlott Rastas 07-7232517.

9-13.6. Rehabiliteringskurs i skärgården.

Kursplats: Iniö, Åbolands skärgård Målgrupp: personer med psykosociala problem. Ansökan senast: 16 maj. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f med stöd av RAY. Kursen är avgiftsfri, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sekr. 06-7232517.

10-14.6. Familjekurs för barn med downs syndrom 0-8

år på Härmän kuntokeskus, Ylihärmä. FPA-kurs som ordnas av FDUV. Mera info: Marita Mäenpää

tfn 040 734 28 06, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

11.6. Utfärd med Sibbe.

Handikappades båt- och fiskeklubb.

13-15.6.2008 FSS friidrotts-tävlingar och bocciaturnering i Pargas.

Juli

4-9.7. Familjekurs, vuxna med mental ohälsa och deras familj.

Kursplats; ferie- och kurscentret Högsand. Målgrupp: vuxna med mental ohälsa och deras familjer, där den vuxne är på t.ex. rehabiliteringsstöd, sjukskriven eller sjukpensionerad, vars familjemedlemmar behöver psykosocial stöd. Sista ansökningsdagen 15.5. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f. med stöd av FPA. Kursen är avgiftsfri. För mera info www.fspc.fi eller kontakta rehab.sekr. 06-7232517

6.-11.7. En vecka med semesterstöd på svenska.

På Badhotellet Kivitippu i Lappajärvi. Arr: Neurologiska handikapporganisationer NH och Svenska Semesterförbundet i Finland r.f. Målsättning: rekreation, friluftsliv och trevlig samvaro med personer i samma situation. För personer som har insjuknat i neurologiska sjukdomar samt för deras anhöriga, som på ekonomisk eller sociala grunder inte har möjlighet till semester. Priset för vuxna 21 euro/dygn. Ansökningstid är till 6.4. Ansökning och info: Svenska Semesterförbundet r.f. i Finland, Susanna Stenman, tfn. 050 3047642, susanna.stenman@folkhalsan.fi eller distriktssekreteraren på ditt eget förbund.

17.7. Havsdag.

Handikappades båt- och fiskeklubb. Kom med och fiska, bada och grilla. Ta en tur med vattenskotern och bekanta dig med finska viken. Från Gumbo kommer du med Sibbe eller Permobil Skipper. För dagen debiteras 10 euro/person. För assistenter m.fl. är dagen kostnadsfri. Också närstående och vänner är välkomna I fall vädret är rusligt inhämmas dagen. Anmäl dig på nätet eller SMS 0500 41 82 72 före den 16.7.

Augusti

Vecka 34. SOS Aktuellt 4/2008 utkommer. Deadline för material 12 augusti.

18-22.8. Dagkurs i socialträning (måndag-fredag).

Kursplats: Metsola lägergård i Karelby Målgruppen är personer med psykosociala problem. Sista ansökningsdagen 13.6. Arrangör: Finlands svenska psykosocial centralförbund r.f med stöd av RAY. Kursen är avgiftsfri, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sekr. Ann-Charlott Rastas 06-7232517.

25-29.8. Konst- och naturläger.

Kursplats; Lemböte lägergård på Åland. Målgrupp: personer från hela svenskfinland med psykosociala problem, konst och natur intresserade. Sista ansökningsdagen 1.8. Arrangör: Finlands svenska psykosocial centralförbund r.f med stöd av RAY. Kursen är avgiftsfri, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sekr. Ann-Charlott Rastas 06-7232517

September

14-20.9. Höstvildmarksläger.

Kursplats: Stena maja, Äkäslompolo Målgrupp: personer med psykosociala problem från hela Svenskfinland. Ansökan senast: 8.8. Arrangör: Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f med stöd av RAY. Kurskostnad: 60 euro, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sekr. 06-7232517.

Vill du lägga in material på händelsekalendern? Kontakta Daniela Andersson, daniela.andersson@kolumbus.fi, GSM 044-5554388 . Deadline för material till nr 3/2008 är den 2 juni. Tidningen utkommer vecka 24.

www.psykosocialtforum.fi
Diskutera psykisk hälsa på www!

Finlands Svenska Psykosociala Centralförbunds nya chattforum

Rubriker:
återhämtning, mediciner, livet i stort och annat
Mer info
tel 06 7232 516
cajsa.bjorkman@fspc.fi
VÄLKOMMEN MED!

